

Cha và con gái

"Đã nói để con đi xe lam".

"Đỡ đồng nào hay đồng đó con à!".

Ông lão nói chậm rãi. Bầu trời vào buổi rạng sáng le lói những vì sao muộn và tiếng gà gáy đò hồi phía làng mạc. Cánh đồng mù mờ với những lùm cây dại đen thẫm, lúp xúp chạy dài đến tận chân trời.

Ông lão lại húng hắng ho, tay run run sửa lại ngọn đèn dầu treo trên thành xe. Gió phả vào từng cụm sương ẩm ướt và lạnh. Thức trắng một đêm để chuẩn bị mọi thứ cho con đi xa nhưng sao ông vẫn không cảm thấy buồn ngủ. Cho đến tận bây giờ ông không nhớ đã bao nhiêu lần ông đánh xe bò đưa con gái ra bến phà. Duy có lần này thì lại khác, trong lòng ông như có một điều gì đó, ngổn ngang trăm mối.

Lụa ngồi ở phía sau. Cô duỗi dài đôi chân và im lặng ngắm nhìn gương mặt nửa tối, nửa sáng, khắc khổ của cha, ái ngại. Dòng sông chảy miệt mài trong đêm như một dải lụa trắng vắt len lỏi qua vùng châu thổ. Bất giác, cô cảm thấy buồn vui lẫn lộn, giống như một vì sao xẹt ngang nền trời rồi mất hút, chẳng để lại gì trong cô.

"Thì cũng sẵn chuyến chở củi cho cậu Tám luôn thể" - Ông lão mở lời sau khoảng khắc lặng im - "Con coi đồ đạc, giấy tờ còn thiếu thứ gì không!".

"Có đi chỗ khác về mới thấy xứ mình xơ xác và buồn quá!" - Lụa vuốt mấy sợi tóc mai lòa xòa nơi trán - "Ba mà lo thì con tin chẳng thiếu thứ gì đâu".

"Tiền bạc phải cất kỹ. Đang nghỉ hè con đi Sài Gòn chi gấp vậy?".

"Con đã nói mà ba không nhớ gì hết. Năm nay con ra trường rồi".

"Vậy hả?".

"Một công ty nước ngoài hẹn con sáng thứ Hai vào thử việc. Tụi bạn nói con có nhiều tương lai".

Lụa nở nụ cười tươi và nói líu lo trong khi ông lão thấy chạnh lòng. Rồi nó cũng bỏ ông mà đi. Từ bao đời nay, khi nghe thời khắc dần trôi qua, ông luôn có cảm giác rằng mình là kẻ bị bỏ rơi giữa cuộc đời. Trong căn nhà lá quạnh hiu, hai giờ sáng, ông đã lục đục thức dậy, châm một bình trà và ngồi đăm đăm nhìn màn trời thẫm sâu. Làm bạn với ông là chú cóc già nua lúc nào cũng nhảy loanh quanh theo chân ông. Có lúc ông còn trò chuyện với nó những lời về thời tiết, về mùa màng và về đứa con đang đi học xa. Cái thói quen ấy không rõ đến với ông tự khi nào. Có lẽ nó đến từ cái ngày vợ ông bỏ ông mà đi về một cõi xa xăm nào đó chỉ có bóng đen vô tận. Ông cưới bà lúc ông đã vượt qua ngưỡng cửa bốn mươi nên tất cả tình cảm còn sót lại ông đều dồn hết vào vợ con. Ngày con lên hai, ông đã phải chịu cảnh gà trống nuôi con. Ông nghe sống mũi cay xè khi nhớ đến những ngày con gái ông biết đi chập chững.

"Nghĩ lại hồi đi cắt cỏ trâu mướn cho chú Hai Lân, kiếm từng đồng mà con tức cười" - Lụa vừa nói vừa nhip tay xuống sàn xe theo một điệu nhạc - "ở thành phố họ xài tiền không cần đếm. Làm việc thì trong phòng kính, gần máy lạnh chạy vù vù chứ không như dân quê mình, suốt ngày cong lưng đi cấy lúa dưới trời nắng chang chang cũng có được chừng mười mấy ngàn. Mai mốt đi làm có tiền, con mua nhà ở Sài Gòn, ba cứ về sống với con, khỏi làm lụng vất vả".

"Để coi coi" - Ông lão đáp trôi xuôi cho vui lòng con - "Ba chỉ quen với chuyện ruộng nương...".

"Làm ruộng cực. Ba bán đi!"

Ông lão lảng sang chuyện khác:

"Tháng sau đám giỗ má con, con tranh thủ về được không?".

"Cũng còn tùy. Vả lại mới vào làm chắc không tự tiện nghỉ được. Người nước ngoài họ rất quan trọng giờ giấc. ở ba nè, ba ráng coi có cách nào sắm cho con chiếc xe gắn máy, chỗ người ta sang trọng mà đi cộc cạch bằng xe đạp cũng kỳ".

"Để ba tính lại".

Tránh nhìn vào mắt con, ông lão nhìn đắm đắm về phía chân trời, nơi đang có quang sáng nhạt hắt lên qua màn sương càng lúc càng dày đặc.

Thỉnh thoảng, có những người đàn bà gánh hàng về phía chợ cất tiếng chào ông. Ông thờ ơ đáp lại. Đồi bò vẫn lầm lũi đi với tiếng móng khô khan gõ xuống mặt đường. Đầu đó phả vào mũi ông mùi rơm ẩm mốc, mùi phân trâu bò ngai ngái và mùi của những vũng nước tù đọng.

Lụa trắng hắng, cô nhìn ông, vẻ lo lắng:

"Sao tự nhiên ba buồn vậy?".

"Có đâu?".

"Lớn tuổi rồi ba cứ ở nhà. Chờ mướn cho người ta hoài họ xem thường. Vả lại bụi sẽ làm hư mắt ba. Có mấy bịch dầu cá con để trên bàn thờ má, ba nhớ uống hàng ngày nghe!".

"Xin tuân lệnh công chúa" - Ông lão nháy mắt, tinh nghịch - "Để mai ba gọi người ta đi thị xã sắm cái kiếng đen. Ba mà đeo kiếng chắc oai lắm hả?".

"Đi xe bò mà đeo kiếng trông chẳng giống ai".

"Lụa nè!".

"Chi?".

"Bao nhiêu tiền đó con xài tạm ít hôm rồi ba sẽ thu xếp gởi tiếp. Nếu làm mà thấy họ đối xử với mình như đây tớ thì cứ về quê, ba sẽ nhờ chú út ở ủy ban".

"Về đây cho chết đói à?" - Lụa bĩu môi - "Con không thèm".

"Thì người ta vẫn đi làm chứ có ai chết đâu?".

Ông lão ngắc ngứ, muốn nói thêm câu gì đó nhưng sợ đứa con gái yêu của ông giận dữ, nên thôi. Ông thừa hiểu tính khí của con. Kể từ khi con bước chân vào ngưỡng cửa đại học, ông có linh cảm như nó dần vượt khỏi vòng tay chở che của ông về ý tưởng. Những cuộc trò chuyện vui vẻ giữa hai cha con ít dần đi. Có đôi lúc, ông thấy con ngồi nhìn đi đâu đó, không nói một lời. Ông kiểm chuyện hỏi, chẳng đáp chẳng rằng, nó vớ lấy quyển sách. Ông hỏi tôi, nó càu nhàu: "Ba nói nhiều quá!" hoặc "Chuyện đó ba kể rồi!"... Tiu nghỉ, ông lúi thúi ra đồng và thả hồn theo tiếng bìm bịp kêu khắc khoải ven sông.

"Chẳng lẽ càng lớn tuổi mình cũng trở nên lắm cảm rồi sao?" - Ông luôn tự dằn vặt mình câu ấy mỗi khi bên bàn trà suông. Ông có cảm giác rằng thế hệ giữa tuổi ông và tuổi con có một điều gì đó chưa ổn thỏa, không hiểu nhau, hình như là thiếu đi một thế hệ làm sợi dây nối kết. Con gái ông lúc nào cũng yêu quý ông nhưng về ý tưởng thì lại luôn đối kháng.

Bất giác, ông buột miệng nói vu vơ:

"Con gái thì phải cẩn thận. Làm cái gì cũng phải từ từ".

"Ba vừa nói cái gì?" - Lụa giật mình ngơ ngác như vừa qua cơn mê ngủ.

Ông lão lặp lại khiến Lua ôm mặt cười khúc khích:

"Ba làm như con quê lắm vậy. Đùng hòng có ai dụ dỗ được con gái của ba. Hồi năm thứ hai có mấy tay theo đuổi riết làm con bức mình. Con gặt ra hết. Trước tiên phải làm ra tiền cái đã. Có tiền không ai dám khinh mình".

"Thì dặn hờ vậy chứ con ở Sài Gòn làm sao ba biết hết được".

"Ba kỹ tính như mẹ của nhỏ bạn con, lúc nào cũng một câu con gái lớn rồi thì phải dè chừng".

Trước mắt ông lão chợt hiển hiện cảnh một buổi chiều mưa, khi ông đón con từ trường về, lúc ấy nó học lớp Một hay lớp Hai gì đó. Đường làng trơn trượt, hai cha con ướt như chuột lột. Nó hỏi lúc ông đang cõng nó trên lưng: "Má con đâu ba?". Ông giật mình: "Sao con hỏi má?". Nó nói mà như khóc: "Mấy đứa bạn nó chọc, nói con không có má. Ba lượm con ở thùng rác về nuôi". "Bậy nè. Má con đi xa chưa về". Nó lại hỏi: "Xa là đâu?". "Biển" - Ông đáp bừa cho qua chuyện. "Biển là gì sao không cho má về với con?". "Biển lớn gấp triệu lần con sông Cái cạnh nhà mình". Nó phụng phịu: "Vậy thì con ghét biển nhất trên đời". Ông cười mà nước mắt lăn dài khi nghe từ miệng con thốt ra ba chữ "nhất trên đời" ngộ nghĩnh.

Và thật sự đứa con gái ông ghét biển. Có lẽ đó là sự ám ảnh từ buổi đầu ông đã vô tình nói biển không cho mẹ nó trở về. Lên năm lớp Chín, đậu học sinh giỏi toàn quốc, tỉnh đài thọ một chuyến đi Vũng Tàu nhưng nó cương quyết không đi. Ông hỏi vì sao. Nó chỉ đáp gọn lỏn: "Ghét!", rồi nó lẳng lặng bỏ đi về phía sông Hàm Luông và ngôi hàng giờ ở đó.

Văng vẳng từ khu vườn dừa có tiếng gà gáy rộ. ánh sao Mai trên bầu trời giờ như đang lịm đi. Ông lão kéo sợi dây vàm cho đôi bò đi sát vào lề đường để tránh chiếc xe lam ngược chiều chạy vụt qua.

"ở Sài Gòn, khi băng qua đường con phải nhìn trước ngó sau" - Ông lão khẽ miệng thổi tắt ngọn đèn dầu.

Lua nhún vai:

"Lần đi nào ba cũng dặn".

"Hồi con bị xe đụng ba còn sợ đến giờ".

"Nhỏ khác lớn khác".

"Xe cộ đâu phân biệt ai lớn ai nhỏ. Con còn nhớ thằng Hải không?".

Lua lặng im, không đáp.

"Nó hỏi thăm về con luôn. Nó nói không biết chừng nào con học xong để trở về quê...".

"Thôi mà ba...".

Lua mím môi, tỏ vẻ không hài lòng. Mấy năm gần đây, mỗi khi nghe cha cô hay một người quen nào đó vô tình nhắc đến cái tên ấy không hiểu sao cô cảm thấy bức bối một cách vô cớ, khác xa với cảm giác hồi cô học lớp Mười Hai. Viễn cảnh xa xưa về cuộc sống nơi miền quê êm đềm giờ như vỡ vụn trong cô, hay nói đúng hơn, là khi cô vừa đặt chân đến mảnh đất Sài Gòn. Lần ấy cô đã bị choáng ngợp nhưng rồi sự choáng ngợp đó đánh thức một cái gì còn tiềm ẩn nơi cô. Nhiều khi đạp xe qua những ngôi biệt thự lộng lẫy, cô cứ để hồn mình chìm vào giấc mộng giàu sang. Mới đầu, cô ân hận vì sự thay đổi chóng vánh của tâm hồn mình nhưng riết rồi cũng quen đi. Nó dần dần ngấm vào máu, vào tim. Cho đến một ngày, khi ngồi ngẫm nghĩ về miền quê có hình bóng cha già và mái nhà dột nát, cô choáng người khi biết trong cô le lói nỗi sợ hãi những con đường làng vào mùa mưa nhớp nháp sinh lầy và những mảnh ruộng khô cằn vào mùa nắng. Cô về thăm quê thưa thớt dần theo từng năm học. Cũng có lúc, cô cố mường tượng đến gương mặt thân yêu một thời của Hải nhưng rồi cô lắc đầu chán ngán vì gương mặt ấy giờ như một vật gì đó nhạt nhòa trong làn sương hư ảo.

Ông lão len lén ngấm nhìn luồng suy nghĩ đang thay đổi trên gương mặt cô con gái. Nó giống mẹ như đúc, từ sống mũi dọc dừa cho đến đôi môi chúm chím như lúc nào cũng giận hờn. Nó chỉ giống ông ở một điểm,

đã thích cái gì là làm cái ấy. Ông thở dài. Tính khí đó đã làm cho tuổi già của ông rơi vào sự cô độc, ít bạn bè thăm viếng, thậm chí có lúc ông không còn biết mình là ai nữa.

Một chiếc máy cày hụ inh ỏi khi băng ngang đường khiến đôi bò lông lên sợ hãi. Vừa ghì sợi dây vàm, ông vừa lầm bầm:

"Mẹ họ!".

"Đã nói để con đi xe lam" - Lựa cần nhân - "Ngày nào cũng đi vậy sao ba chịu nổi? Con nói ba cứ bán xe đi rồi ở nhà".

"Để ba tính lại".

"Lúc nào cũng tính lại, tính lại. Con cần một chiếc gấn máy để đi làm mà ba không lo vậy mà lúc nào cũng nói cứng con".

"Thì mọi thứ cũng để dành cho con chứ cho ai nữa?".

"Ba để cho ba đi, con không cần. Con thì con nhất quyết không về đây làm, nói gì cái chuyện làm ruộng".

Ông lão cười méo xệch. Buồn rầu, ông nói lảng qua chuyện khác:

"Chiều qua con không ra thăm. Cây me tây con trồng hồi con học lớp Sáu nay tàn nó lớn và mát lắm. Thành Hải...".

"Cây đó giòn, ba liệu mà đón đi!" - Lựa cướp ngang lời ông - "Lúc nào cũng Hải, Hải...".

Chiếc xe chậm chạp leo lên dốc cầu. Đôi bò thở phì phò. Lựa ra chiều không thềm trò chuyện với cha. Cô để mắt vào dãy hàng quán với những thứ hàng hóa sặc sỡ. Còn ông, bị cô con gái làm cho cụt hứng, ông tiu ngửu ngắm dòng sông ngoằn ngoèo qua những cánh đồng và những mảnh vườn, trải dài vô tận. Con sông thời trai trẻ của ông đó ư? Con sông mà hồi chiến tranh hàng đêm ông phải bơi qua bơi lại để làm nhiệm vụ của một anh giao bưu. Hồi đó, có bao giờ ông để ý đến nó đâu vậy mà khi đã ở vào tuổi xế chiều, nó luôn hiển hiện mồn một trước mắt ông khiến ông đau xé cả ruột gan. Ông nhớ từng mảng lục bình tả tơi vì đạn pháo trôi lững lờ trong những ngày mưa tầm tã, nhớ cô gái điện báo viên có cái lúm đồng tiền mà ông yêu bị giặc bắn bên kia sông... Và lần đó ông đã suýt chết vì bọn giặc rút đi còn gài quả lựu đạn dưới xác cô gái ấy.

Thần thờ, ông lão lúi ra bì thuốc Mỏ Cày và vắn một điệu.

"Ba cứ hút thuốc hoài. Hút nhiều bệnh cho coi!".

"Biết rồi. Buồn mà...".

"Còn nữa. Ba đừng la cà uống cà phê ở quán bà Năm, người ta đồn!".

"Đồn sao? Bà ấy là đồng đội cũ của ba chứ có gì đâu?".

"Đồng đội đồng đoàn gì con không biết".

Ông lão mỉm cười, tay xoa nhẹ lên đầu cô con gái:

"Con khó tánh giống y như má con vậy".

Lựa nép vào người ông, bẽn lễn:

"Thím Hai Lân kể hồi đó má con đẹp nhất vùng, phải không ba?".

Ông lão gật đầu. Lựa tỏ vẻ hí hửng:

"Hôm ra nhà nhỏ bạn ở Long Hải, mẹ nó cứ ngồi ngắm con và khen con hết lời. Bà nói nếu bà có con trai bà nhất định phải bắt cho được con về làm dâu. Với con thì còn khuya. Nhà bà không khá giả gì, ai đại..."

Giờ thì ông lão đang đứng kiểng chân lên thành xe, dáng người nhỏ thó. Ông nheo nheo mắt, cố dõi theo bóng cô con gái hòa lẫn vào dòng người xuống cầu phà trong tiếng la ới ới của khách bộ hành và những người lơ xe. Những tia nắng buổi bình minh bắt đầu nhảy nhót trên mái tôn của dãy hàng quán xập xệ. Trong phút chốc, bóng cô gái như biến mất phía bờ sông. Ông lão có cảm giác rằng đứa con gái ông lúc nào cũng bé bỏng giữa cuộc đời đầy hối hả và quá bao la này.

"Ông già điên hay sao mà để bỏ "ị" ra trước chỗ bán buôn của người ta?" - Một giọng đàn bà quát lên the thé.

Vẫn đứng đó như trời trồng, ông lão không hay nước mắt mình ứa ra tự khi nào. Ông chợt nghe như đâu đó, vừa mới đây thôi, đứa con gái ông còn nín lấy tay ông. Hai cha con bước thấp bước cao trên con đường làng trong cái ngày ông đưa con vào lớp Một.

Bến Tre, 7/1997